

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПАРАДИГМАЛЬНОЇ МОДИФІКАЦІЇ ЛІДЕРСЬКОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Сучасна експансія глобалізації досягла такого рівня, за якого відбувається перегляд базових теоретичних засад управління інвестиційно-інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання. Це зумовлено структурними змінами, які відображають наслідки тривалого нарощування торговельної та фінансової відкритості, інтеграції фінансових ринків та ринків виробничих факторів, модифікації лідерської моделі системних перетворень.

Показово, що основна частка у фінансуванні науково-дослідних робіт у світі припадає на три регіони: Північну Америку (за рахунок США), Європу (за рахунок Німеччини, Франції та Великобританії) та Південно-Східну Азію (за рахунок Японії). В цьому трикутнику сконцентровано понад 82% глобального потоку інвестицій у науково-дослідні роботи, що дає змогу виявити тенденцію формування поліцентричного ядра інноваційно-інвестиційного процесу в межах глобального простору. Частка бізнесу решти країн у глобальному інвестиційному процесі у фінансуванні науково-дослідних робіт є значно меншою та в підсумку становить близько 18 %.

Комерціалізація результатів досліджень та розробок стає пріоритетною галуззю державного регулювання. Від розвитку науки залежить можливість країни забезпечити свою конкурентоспроможність і технологічну безпеку. Тому науково-технічний потенціал країни та його здібність до саморозвитку та участі у створенні національної високотехнологічної та наукоємної продукції розглядається як головний чинник інноваційної спроможності.

Майже 70—85 % ВВП формується у розвинених країнах світу за рахунок високотехнологічних виробництв (мікроелектроніки, нанотехнологій, телекомунікацій, інформатики, аерокосмічних та біотехнологій, застосування нових матеріалів). Проте, частка вітчизняної наукомісткої продукції на світовому ринку високотехнологічної продукції дорівнює менше 0,1 %, тоді як частка США - близько 36 %, Японії - 30, Німеччини - 17, Китаю - 6, Росії - 0,5 %. За даними досліджень, проведених ООН на початку ХХІ століття, Україна посідала одне із перших місць у світі за кількістю наукових співробітників, рівень освіченості українців перевищував середній індекс країн Східної Європи і СНД. За результатами оцінювання експертами Світового економічного форуму інноваційного розвитку країн у 2009-2010 роках, Україна посідала 62 місце серед 133 країн [1].

За нормальних умов інвестиційний процес як елемент економічної системи, що інтегрує механізм суспільного відтворення, має забезпечити відшкодування вкладених коштів та отримання достатнього доходу для

майбутніх інвестицій. Статистичний аналіз інвестиційних процесів в Україні свідчить про його певне поживлення. У 2007 р. обсяг інвестиційних вкладень у структурі ВВП України становив 26%, у 2010 р. – 9%. В Євросоюзі діє норматив, згідно з яким країни-члени зобов'язані щороку інвестувати капітал не менше 30% від обсягу ВВП. У Китаї рівень щорічного інвестування становить 40-46% ВВП. Це ключова передумова поліпшення інвестиційного клімату й активізації економіки [2, с.13].

Враховуючи, що рівень світового імпорту/експорту складає близько третини світового ВВП, можливо стверджувати, що його подальше збільшення призведе до того, що більша частина цінностей в світовому масштабі буде вироблятися не для власного споживання, а для глобального обміну. А це унеможлиблює забезпечення контролю цього процесу на рівні окремих національних рівнів, та створює необхідність у впровадженні нових наднаціональних органів, тобто створення нової парадигми стратегічного управління інноваційно орієнтованим економічним розвитком. Такий стан речей поєднуючись з ризиками подальшого розвитку та загострення глобальної економічної кризи, яка на цей час перебуває в латентній формі через трансформації боргів транснаціональних компаній, в першу чергу фінансових, у державні борги та стимулювання сукупного попиту емісійними коштами.

Разом з тим, нові інвестиційні інструменти, що народжуються на світових фінансових ринках (особливо похідних цінних паперів), за своєю сутністю часто є спекулятивними й уже не спрямовуються на розв'язання завдань реальної економіки [3, с.103]. Усе це значно ускладнює теоретичний аналіз та зумовлює появу нових проблем стратегічного інвестування, котрі потребують розв'язання засобами, адекватними сучасному інноваційно орієнтованому розвитку. За цих умов саме лідерська стратегія поведінки суб'єктів господарювання постає як рухливий процес пошуку компромісної згоди, в якому застосовують різні порядки обґрунтування, переходи між якими відображають «ігрову» складову стратегії, вимагаючи від суб'єкта господарювання винахідливості.

Нарешті, управління інвестиційно-інноваційної діяльністю полягає в актуалізації можливостей, закладених в елементах технологічної системи, а саме в застосуванні суб'єктом зміни наявних засобів до відповідних об'єктів зміни в процесі цілеформування та цілереалізації. Технологічна дія, таким чином, поєднує елементи системи управління інвестиційно-інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання і конститує технологічний процес як такий. Наявність зазначеної структури можна розглядати як генерування інноваційних інтересів.

Інноваційні інтереси виступають як об'єктивно зумовлені мотиви діяльності суб'єктів, які складаються з усвідомлення ними власних потреб та з'ясування умов і засобів їхнього задоволення. Відтак інноваційні інтереси суб'єктів господарювання набувають статусу національних і перетворюються на орієнтир інвестиційно-інноваційної державної політики. Основою процесу формування інноваційного інтересу є актуалізація потреб, яка згодом через усвідомлення необхідності задоволення потреб виходить на пошук можливих

шляхів такого задоволення. Втім, складності у визначенні інноваційних інтересів суб'єктів господарювання пояснюються винятковою суперечливістю самої категорії інтересу, перехрещенням в ньому дій найрізноманітніших факторів.

Інноваційний інтерес в силу своєї об'єктивно-суб'єктивної природи формується перш за все під впливом таких факторів, як умови життєдіяльності домогосподарств, рівень свідомості його носіїв, практичні зв'язки і відносини між носіями інтересу, а також його ідейна спрямованість, яка на рівні державного управління визначається здатністю до стратегічного цілепокладання в реалізації інвестиційно-інноваційної політики різних рівнів управління. Саме тому категорія інноваційного інтересу кореспондується із категоріями «індивідуальний», «загальнолюдський», «державний» інтерес. Суперечливі інтереси породжують соціальні конфлікти, тотожні - об'єднують людей у певні соціальні групи, а отже, містять в собі значні консолідуючі інвестиційні можливості, завдяки яким постійно відбувається процес системних перетворень.

Отже, механізм інноваційно орієнтованого економічного розвитку суб'єктів господарювання слід розглядати як систему, всі структурні рівні якої є відносно самостійними, специфічними та доповняльними один щодо одного. Елементи цих рівнів здійснюють спільні узгоджені дії інноваційних процесів, завдяки чому вся система зберігає життєздатність за рахунок створення і реалізації конкурентних переваг країни. Причому кожний попередній рівень підвищується наступним, набуває специфічності, властивої тільки країні.

У цій системі координат має формуватися взаємозалежність та взаємодія складових механізму інноваційно орієнтованого економічного розвитку країн, а саме, механізм синергійності інноваційних процесів у глобальному інноваційному просторі. Йдеться не тільки про кількісне витлумачення інноваційно орієнтованого економічного розвитку, а про дійсно якісні зрушення, коли змінюються соціальні пріоритети і виміри інституційної ефективності в оцінці самої системи ціннісних координат конкурентних переваг країни у глобальному інноваційному просторі.

Список використаних джерел:

1. The Global Competitiveness report. - [Електронний ресурс]. – <http://www.weforum.org>
2. Підвисоцький Л. Збільшення інвестицій у виробничий сектор забезпечить сталий економічний розвиток / Р. Підвисоцький // Вісник НБУ. – 2011. - № 12. – С. 12 – 15.
3. Даниленко А. Світові тенденції та особливості розвитку прямих іноземних інвестицій / А. Даниленко // Фінанси України. – 2009. – №4. – С. 99 - 108.